JETIR.ORG ISSN: 2349-5162 | ESTD Year : 2014 | Monthly Issue
JOURNAL OF EMERGING TECHNOLOGIES AND INNOVATIVE RESEARCH (JETIR)
An International Scholarly Open Access, Peer-reviewed, Refereed Journal

ಲೋಹಿಯಾ ಚಿಂತನೆಯಲ್ಲಿ ಜಾತಿ ಪ್ರಶ್ನೆ

ಮಾಳಪ್ಪ
ಸಂಶೋಧನಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ
ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗ
ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಹಂಪಿ,
ಫೋನ್ ನಂ.೯೯೦೦೨೪೦೪೪೩
ಇಮೇಲ್ . ಟಿಚಿಟಟಣಾಚಿ.ಟಿಚಿಟೂಚಿಣಾಟ@ಡಿಚಿಟಿಟ.ಛಿಡು

ಭಾರತದ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಖರ ಮತ್ತು ಪ್ರಗತಿಶೀಲ ಚಿಂತಕರಲ್ಲಿ ರಾಮಮನೋಹರ ಲೋಹಿಯಾ ಅವರು ಮುಖ್ಯರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅನಾದಿಯಿಂದಲೂ ಭಾರತವನ್ನು ಕಾಡುತ್ತಿರುವ ಜಾತಿಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಅವರು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಮತ್ತು ಹರಿತವಾದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಲೋಹಿಯಾ ಅವರ ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಈ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಲು ಯತ್ನಿಸಲಾಗುವುದು. ಅವರು ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಅನ್ಯಾಯಕ್ಕೆ ತುತ್ತಾದ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ವರ್ಗದ ಜನರ ಹಕ್ಕುಗಳ ಪರವಾಗಿ ಉಮೇದಿನಿಂದ ಮಾತನಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಕೆಡುಕನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವ ಮೇಲ್ವರ್ಗವಾಗಲೀ ಅಥವಾ ಕೆಳವರ್ಗವಾಗಲೀ ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ಶೋಷಿತರ ಪರವಾಗಿ ಅವರ ಪ್ರತಿಭಟನೆಯಿರುತ್ತದೆ. ಅವರು ಲಿಂಗ ತಾರತಮ್ಯತೆಯ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಕೂಡ ಜಾತಿ ತಾರತಮ್ಯತೆಯ ಭಾಗವೆಂದೇ ತಿಳಿದಿದ್ದರು. ಬಡತನ, ವರದಕ್ಷಿಣೆ, ನೈತಿಕ-ಅನೈತಿಕ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕೂಡ ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಪರಿಣಾಮಗಳಿಗೆ ಲಗತ್ತಿಸಿಕೊಂಡೇ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಜಾತಿ ಪದ್ಧತಿಯ ಪರಿಣಾಮದಿಂದಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ ತಾರತಮ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸುವಾಗ ಅದು 'ವರ್ಗಗಳ ಮೇಲಾದ ಅನ್ಯಾಯವೆಂದೇ ಪರಿಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಲೋಹಿಯಾ ಅವರು ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡೇ ಅದರಿಂದಾಗುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ಜಡತೆಯನ್ನು ಚರ್ಚಿಸುತ್ತಾರೆ. ಬಾಬು ರಾಜೇಂದ್ರ ಪ್ರಸಾದರು ಭಾರತದ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿಯಾಗಿದ್ದಾಗ ಕಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂರು ಜನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಸಾರ್ವಜನಿಕವಾಗಿ ತೊಳೆದದ್ದನ್ನು ಲೋಹಿಯಾ ಅವರು ಕಟುವಾಗಿ ಟೀಕಿಸಿದರು. "ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಸಾರ್ವಜನಿಕವಾಗಿ ತೊಳೆಯುವ ಕೈಗಳು ಶೂದ್ರರನ್ನೂ ದಲಿತರನ್ನೂ ಒದೆಯಬಲ್ಲ ಕಾಲುಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಇರುತ್ತವೆ" ಎಂಬುದು ಲೋಹಿಯಾ ಅವರ ಗ್ರಹಿಕೆಯಾಗಿತ್ತು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೆನ್ನುವ ಒಂದೇ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕವಾಗಿ 'ಪಾದ' ತೊಳೆಯುವ ಅಸಹ್ಯಕರ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಮಾನಸಿಕ ಹಾದರ' ಎಂದೇ ಅವರು ಜರೆದರು. ಬೇರೆ ಯಾವ ಅರ್ಹತೆಗಳಿರದಿದ್ದರೂ ಕೇವಲ ಹುಟ್ಟನ್ನು ಮಾತ್ರ ಆಧರಿಸಿ ನಡೆಯುವ ಇಂತಹ ಕೃತ್ಯ ಮಾನಸಿಕ ದಾಸ್ಯದ ಸಂಕೇತವೇ ಆಗಿದೆ. ಜಾತಿಪದ್ಧತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಈ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಲೋಹಿಯಾ ಅವರು ಅತ್ಯಂತ ಗಂಭೀರವೆಂದೇ ಪರಿಗಣಿಸಿದ್ದರು. ಸಾರ್ವಜನಿಕವಾಗಿ ಪಾದ ತೊಳೆದು ಅದನ್ನು ಧಾರ್ಮಿಕವಾಗಿ 'ಪವಿತ್ರ'ವೆಂಬ ಬಣ್ಣ ಲೇಪಿಸುವುದು ಅಪಾಯಕಾರಿಯಾದದ್ದು. ಅಧಿಕಾರ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡು ಇಂತಹ ಕೃತ್ಯ ಮಾಡುವವರೇ ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಜಾತೀಯತೆಯನ್ನು ಪೋಷಿಸಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಜಾತಿಯ ಕಂದರಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಇಂತಹ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವರು ದೇಶದ ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಕೈಗಾರಿಕೆಯನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಏನನ್ನೂ ಸುಧಾರಿಸಲಾರರೆಂಬುದೇ ಲೋಹಿಯಾ ಅವರ ಅಚಲ ನಂಬಿಕೆಯಾಗಿತ್ತು.

ಜಾತಿ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ನಿರ್ಮೂಲನ ಮಾಡಬೇಕಿದ್ದರೆ ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಸಮಾನತೆಯನ್ನಾಧರಿಸಿದ ಹೊಸ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದ ಅಗತ್ಯವಿದೆ ಎನ್ನುವುದು ಲೋಹಿಯಾ ಅವರ ನಿಲುವುವಾಗಿತ್ತು. ಹಳೆಯದರ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಹೊಸದೊಂದು ಜಾತಿ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವುದನ್ನು ಲೋಹಿಯಾ ಅವರು ವರ್ಗ ಯಾವತ್ತೂ ಒಪ್ಪುವವರಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಜಾತಿ ಪದ್ಧತಿಯ ನಿರ್ಮೂಲನೆಗಾಗಿ ಅವರು ಸಂಘಟನೆಯನ್ನು ಬಲವಾಗಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದರು. ಲೋಹಿಯಾ ಅವರು ವರ್ಗ ಸಂಘಟನೆಗಳನ್ನು ಜಾತಿ ನಿರ್ಮೂಲನೆಯ ಪ್ರಬಲ ಸಾಧನಗಳೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದರು. ಜಾತಿ ಶ್ರೇಣೀಕರಣದ ಕೆಳಸ್ತರದಲ್ಲಿರುವ ಶೂದ್ರರನ್ನು ಮತ್ತು ದುರ್ಬಲ ವರ್ಗದವರನ್ನು ಅಧಿಕಾರ ಹಾಗೂ ನಾಯಕತ್ವದ ಸ್ಥಾನಗಳಿಗೆ ಏರುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕು; ಅವರು ಸಹ ವಿಶಾಲ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಅವರನ್ನು ಪ್ರೇರೇಪಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನಮಾಡಬೇಕು. ಆಗ ಮಾತ್ರ ಜಡವಾಗಿರುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ಜೀವನ ಪ್ರವಾಹದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ನೀರು ಹರಿಯುತ್ತದೆ ಎಂದು ಲೋಹಿಯಾ ಅವರು ಭಾವಿಸಿದ್ದರು. ತಳಸಮುದಾಯಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಅಸಹಾಯಕ ಜನರನ್ನು ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಮುಖ್ಯ ವಾಹಿನಿಗೆ ತರುವುದರಿಂದ ಮಾತ್ರವೇ ಸಾಮಾಜಿಕ ಚಲನಶೀಲತೆ ಸಾಧ್ಯವಿದೆ ಎಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದರು. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಲೋಹಿಯಾ ಅವರು ಮಂಡಿಸಿದ ಸಪ್ತಕ್ರಾಂತಿಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಕವಾಗಿದೆ. ೧. ಸ್ತ್ರೀ–ಪುರುಷ ಸಮಾನತೆ ೨. ವರ್ಣಭೇದ ಆಧಾರಿತ ಅಸಮಾನತೆಯ ಸಮಾಪ್ತಿ ೩. ಜನ್ನ ಅಥವಾ ಜಾತಿಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲಿನ ಅಸಮಾನತೆಯ ನಿವಾರಣೆ ೪. ವಿದೇಶಿ ದಬ್ಬಾಳಿಕೆಯ ಅಂತ್ಯ ಹಾಗೂ ವಿಶ್ವ ಸರಕಾರದ ಸ್ಥಾಪನೆ ೫. ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ಸಂಪತ್ತಿನಿಂದ ಉದ್ಭವಿಸುವ ಆರ್ಥಿಕ ಅಸಮಾನತೆಯ ನಾಶ ಹಾಗೂ ಸಮಾನತೆಯ ಸಾಧನೆ ೬. ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳ ಬಳಕೆಯ ಮೇಲೆ ಹತೋಟಿ ಹಾಗೂ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕಾನೂನುಭಂಗ ತತ್ವದ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೆ ೭. ವೈಯಕ್ತಿಕ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಮೇಲಾಗುವ ಅತಿಕ್ರಮಣದ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಟ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಐದು ಸಂಗತಿಗಳು ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಅಸಮಾನತೆಯನ್ನು ತೀವ್ರವಾಗಿ ವಿರೋಧಿಸುತ್ತಲೇ ಮನುಷ್ಯನ ಘನತೆ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ, ಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿಹಿಡಿಯುತ್ತವೆ.

ಲೋಹಿಯಾ ಅವರು ಭಾರತ ವಿದೇಶಿಯರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಸೋಲಲು ಜಾತಿಯೇ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣವೆಂದು ಹೀಗೆ ವಿವೇಚಿಸುತ್ತಾರೆ: "ನೂರಾರು ಜಾತಿಗಳಾಗಿ ಛಿದ್ರವಾದ ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜದ ಈ ದೌರ್ಬಲ್ಯಕ್ಕೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯಷ್ಟೇ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯೂ ಇದೆ. ವಿದೇಶಿ ಸೈನ್ಯಗಳ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಸೋಲನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದುದರಲ್ಲಿ ಇದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಭಾರತ ಮಾತೆ ತನ್ನ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಎಂದಾದರೂ ಹಾಗೆ ಸೋತಿಲ್ಲವೆಂದಲ್ಲ, ಅದು ಜಾತಿಯ ಬಿಗಿಲುಗಳು ಸಡಿಲವಾಗಿದ್ದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಭಾರತದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಸದಾ ತಪ್ಪಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸುವುದೇ ರೂಢಿಯಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿದೆ. ವಿದೇಶಿ ಆಕ್ರಮಣಗಳಿಗೆ ಭಾರತೀಯರು ತುತ್ತಾದುದಕ್ಕೆ ಆಂತರಿಕ ಜಗಳ ಹಾಗೂ ಸೆಣಸಾಟವೇ ಕಾರಣ ಎಂಬುದಾಗಿ ಆರೋಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದು ಅವಿವೇಕದ ಸಂಗತಿ. ಅದಕ್ಕೆ ಅತ್ಯಂತ ದೊಡ್ಡ ಹಾಗೂ ಏಕೈಕ ಕಾರಣವೆಂದರೆ ಜಾತಿ. ಅದು ಹತ್ತರಲ್ಲಿ ಒಂಬತ್ತು ಮಂದಿಯನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರದ ಗಂಭೀರ ದುರಂತಗಳನ್ನು ಸುಮ್ಮನೆ ನಿರ್ಲಿಪ್ತರಾಗಿ ನಿಂತು ನೋಡುವ ಮೂಕಪ್ರೇಕ್ಷಕರನ್ನಾಗಿಸುತ್ತದೆ. ಭಾರತ ವಿದೇಶಿಯರಿಗೆ ಶರಣಾಗುವಲ್ಲಿ ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಪಾಲು ಸಹ ಹಿರಿದಾಗಿದೆ ಎನ್ನುವುದು ಲೋಹಿಯಾ ಅವರ ನಿಲುವು. ಬ್ರಿಟಿಷರು ಭಾರತದಲ್ಲಿ 'ಒಡೆದು ಆಳುವ ನೀತಿಯನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದರೆಂದು ಆಧುನಿಕ ಚರಿತ್ರೆ ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಭಾರತ ದೇಶವನ್ನು ಒಡೆದು ಆಳಲು ಅದು ಚರಿತ್ರೆಯ ಯಾವ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಪೂರ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಏಕತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿತ್ತು ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ಏಳುತ್ತದೆ. ಭಾರತ ಸುದೀರ್ಘ ಕಾಲದವರೆಗೆ ವಿದೇಶಿಯರಿಂದ ಆಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿನ ಗುಲಾಮಗಿರಿ ಪದ್ಧತಿ, ಜೀತ ಪದ್ಧತಿ, ಊಳಿಗಮಾನ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಜಾತಿ ಶ್ರೇಣೀಕರಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆಯ ಆಚರಣೆ ಮುಂತಾದವು ಪ್ರಮುಖ ಕಾರಣಗಳಾಗಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆಯಲಾಗದು. ಇವು ಭಾರತೀಯ ಜನರನ್ನು ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯಗಳನ್ನು ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಜಾತಿಗಳಲ್ಲಿ ಛಿದ್ರವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದೆ. ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಐಕ್ಯತೆಯನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದಲೇ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಭದ್ರತೆಗೆ ಚರಿತ್ರೆಯ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಆಪತ್ತು ಮತ್ತು ಆತಂಕಗಳು ಎದುರಾಗಲು ಕಾರಣವಾಗಿವೆ. ಅದರಲ್ಲೂ ಜಾತಿ ಸಂಬಂಧಿತ ಕಟ್ಟುಪಾಡುಗಳು ಭಾರತದ ಭಾಜಕೀಯ ಎಕ್ಯತೆಗೆ ಬಲವಾದ ಆಘಾತ ನೀಡಿವೆ.

ಲೋಹಿಯಾ ಅವರು ಜಾತಿಯ ವಿನಾಶ ಮತ್ತು ಹೆಣ್ಣಿನ ಆದರಿಸುವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ದೇಶದ ಚೇತನ ಅಡಗಿದೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದರು. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅವರು "ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಹೆಣ್ಣು ಇವೆರಡರ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲೂ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಕಾಣುವ ಪ್ರತ್ಯೇಕತಾವಾದಿ ಮನಸ್ಥಿತಿಯೇ ಭಾರತೀಯ ಚೇತನದ ಅಧೋಗತಿಗೆ ಮೂಲ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಸಾಹಸಕ್ಕಿಳಿಯಬಲ್ಲ

ಮನಸ್ಸು ಹಾಗು ಸಂತಸ ಚಿಮ್ಮಿಸಬಲ್ಲ ಶಕ್ತಿಗಳೆರಡನ್ನೂ ಕೊಂದುಹಾಕುವ ಭಯಂಕರ ಶಕ್ತಿ ಈ ಪ್ರತ್ಯೇಕತಾವಾದಿ ಮನೋಭಾವಕ್ಕಿದೆ ಎಂದಿದ್ದರು. ಈ ಎರಡು ಸಂಗತಿಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಅಂತರ್ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ಭಾರತ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಹೊಸ ಚೈತನ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದು ಮುನ್ನಡೆಯಬೇಕಾದರೆ ಸಾವಿರಾರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಜಾತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಅನುಸರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರು ಪ್ರತ್ಯೇಕತೆಯ ಮನೋಧರ್ಮವು ತೊಲಗಬೇಕು. ಇದು ಹೆಣ್ಣಿನ ವಿಷಯದಲ್ಲೂ ಕೂಡ ಆಕೆಯನ್ನು 'ಅನ್ಯ' ಳೆಂದೇ ತಿಳಿದು ಧಮನಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಲೋಹಿಯಾ ಅವರು ವೃತ್ತಿಕೌಶಲಗಳ ನಡುವಿನ ತರತಮ ಭಾವನೆಯಿಂದಾಗಿ ಇಡೀ ರಾಷ್ಟ್ರವೇ ಹೇಗೆ ನಿರ್ಜೀವವಾಗುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಹೀಗೆ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುತ್ತಾರೆ: "ಜಾತಿವಾರು ನೈಪುಣ್ಯತೆಯ ನಿರ್ಧಾರವಾಗುವುದರಿಂದಾಗಿ, ಪ್ರವಾಹದೊಂದಿಗೆ ಈಜುವುದರಲ್ಲಿಯೇ ಎಲ್ಲರೂ ಲಾಭವನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಾರೆ. ಒಂದು ವೇಳೆ ಎಲ್ಲ ವೃತ್ತಿಕೌಶಲಗಳು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸಮಾನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳನ್ನೂ, ಆರ್ಥಿಕ ಲಾಭಗಳನ್ನು ತರುವಂತಿದ್ದರೆ ಅವರು ಕಂಡಿತ ಹಾಗೆ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಕೆಲವು ಕೌಶಲಗಳು ಇತರ ಕೌಶಲಗಳಿಗಿಂತ ನಂಬಲಸಾಧ್ಯವೆನ್ನುವಷ್ಟು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಎಂದು ಭಾವಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕಡಿಮೆ ಕೌಶಲದ ವೃತ್ತಿಗಳು, ಜಾತಿಗಳನ್ನು ಕನಿಷ್ಟಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು. ಅವರೆಲ್ಲ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ನಿರ್ಜೀವ ಸಮುದಾಯವೆನಿಸಿದ್ದರು. ದೇಶವು ಪುನರುಜ್ಜೀವಿತಗೊಳ್ಳಲು ಬೇಕಾದ, ನವೀನಗೊಳ್ಳಲು ಬೇಕಾದ ಜನ ಸಮಷ್ಟಿ ಎನಿಸಲಿಲ್ಲ. ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆಯಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ವೃತ್ತಿ ನೈಪುಣ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಗುಂಪುಗಳು ರಾಷ್ಟ್ರದ ಮುಂದಾಳತ್ವವನ್ನು ವಹಿಸುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಅಸಹಜವಾದ ಬಲಾಢ್ಯತನವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಬಯಸುವ ಈ ಪ್ರಚಂಡ ಮೋಸಗಾರಿಕೆಯ ಜನ ಹೊರ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಬಹು ನಯವಾದ ಜನರಾಗಿ, ಸುಸಂಸ್ಕೃತರಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಶ್ರೀಸಾಮಾನ್ಯರು ನಿರ್ಜೀವವಾಗಿದ್ದರೆ, ಸ್ಥಿತಿವಂತರು ವಂಚಕರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇದೆಲ್ಲವೂ ಆದದ್ದು ಜಾತಿಯಿಂದ."ಜನರ ವೃತ್ತಿಕೌಶಲ್ಯಗಳ ನಡುವಿನ ಶುದ್ಧ ಮತ್ತು ಅಶುದ್ಧತೆಯನ್ನು ಕುರಿತ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ನಂಬಿಕೆಗಳು ಜಾತಿ ಕಂದರಗಳನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಕೆಲವು ವೃತ್ತಿ ನೈಪುಣ್ಯತೆಗಳಿಗೆ ದೈವೀಕರಣ ಮತ್ತು ಪಾವಿತ್ರ್ಯವನ್ನು ಅಂಟಿಸಲಾಗಿದೆ. ತಮ್ಮ ವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಶ್ರೇಷ್ಠವೆಂದು ಅಭಿಮಾನ ಪಡುವ ಮೇಲ್ವರ್ಗದ ಜನರು ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರದ ಆಸೆಗಾಗಿ ವಂಚಕರಾಗುತ್ತಾರೆಂಬುದು ಲೋಹಿಯಾ ಅವರ ಧೋರಣೆಯಾಗಿದೆ. ಇದು ಜಾತಿ ಅಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತದೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ತಳಸಮುದಾಯಗಳ ವೃತ್ತಿ ನೈಪುಣ್ಯತೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಕೀಳರಿಮೆಯನ್ನು ಮತ್ತು ಅಸಹ್ಯ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿದೆ.

ಲೋಹಿಯಾ ಅವರು ಕೆಳಜಾತಿಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದ ಜನರ ಮಿತಿಗಳನ್ನು ಹೀಗೆ ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ: "ಕೆಳಜಾತಿಗಳವರ ರಾಜಕೀಯ ವರ್ತನೆಯನ್ನು ಅರಿಯುವಾಗ ಸುದೀರ್ಘ ಕಾಲದ ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ಗುಲಾಮತನದ ಪರಂಪರೆಯು ಅವರನ್ನು ನಿಷ್ಕ್ರಿಯರನ್ನಾಗಿಸಿದೆ. ಈ ಊಹೆಗೆ ಆಧಾರವಿದೆ. ಇರುವುದನ್ನೇ ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸುವ ವಿನಮ್ರ ಗುಣ, ಬದಲಾವಣೆಗೆ ತೋರುವ ನಿರುತ್ಸಾಹ, ಆತಂಕದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಜಾತಿಯೇ ಸುದೈವವೆಂದು ಅಂಟಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರವೃತ್ತಿ, ಪೂಜೆಯ ಮೂಲಕ ದಿವ್ಯಜೀವನವನ್ನೂ ಪಡೆಯುವ ಚಪಲ, ವಿಧಿವಿಧಾನಪೂರಿತ ಸರ್ವ ಸಾಧಾರಣ ಸಭ್ಯತೆ ಮುಂತಾದವು ಅವರಲ್ಲಿ ಶತಮಾನಗಳಿಂದಲೂ ಭಟ್ಟಿ ಇಳಿಸಲಾಗಿರುವ ಗುಣಗಳಾಗಿವೆ."ಆ೬ 'ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ'ಯು ಕೆಳಜಾತಿಯ ಜನರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಕೀಳರಿಮೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಪಳಗಿಸಿದೆ. ಇದು ವಿಧೇಯತೆಯನ್ನು ತಳಸಮುದಾಯಗಳ ಬದುಕಿನ ಪರಮ ಮೌಲ್ಯವನ್ನಾಗಿಸಿದೆ. ಈ ಸಮುದಾಯಗಳು ತಮ್ಮ ದಾಸ್ಯ ಮನೋಧರ್ಮದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸ ಮತ್ತು ಛಲಗಾರಿಕೆಯಿಂದ ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕವಾಗಿ ಮುಖ್ಯ ವಾಹಿನಿಗೆ ಮುನ್ನುಗ್ಗುವ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಕೆಳಜಾತಿಗಳ ಜನರಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಸಬೇಕಿದೆ ಎನ್ನುವುದು ಲೋಹಿಯಾ ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಾಗಿದೆ.

ಲೋಹಿಯಾ ಅವರು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಜಾತಿಗೂ ರಾಜಕೀಯ ನಾಯಕತ್ವದ ಅನಿವಾರ್ಯತೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಹೀಗೆ ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡುತ್ತಾರೆ: "ಜಾತಿಯ ಮೇಲೆ ನಡೆಸುವ ಆಕ್ರಮಣವು ಒಂದೇ ಹೊಡೆತದ್ದಲ್ಲ. ಕೇವಲ ಕಾರ್ಯರೂಪಕ್ಕಿಳಿಯಲಾಗದ ಚೀರಾಟವಲ್ಲ. ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿರುವಷ್ಟೇ ರಾಜಕೀಯವೂ ಹೌದು. ದೇಶದೊಳಗಿನ ಎಲ್ಲಾ ಜಾತಿಗಳಿಂದಲೂ ರಾಷ್ಟ್ರದ ನಾಯಕತ್ವವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದರ ಮೂಲಕ ಜಾತಿಯ ಮೇಲೆ ರಾಜಕೀಯ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡುವ ಕ್ರಾಂತಿಯಿಂದ ಈಗ ಜಾತಿಯು ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ಗುಂಪುಗಳಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿರುವಂತಹ ಅಖಂಡತೆಯನ್ನು ಹಾಗೂ ಹೊಸ ಭದ್ರತೆಯನ್ನೂ ಸಮಸ್ತ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಕೊಡಬಹುದಾಗಿದೆ." ಭಾರತದಲ್ಲಿ 'ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ ಹಿಂದುಳಿದ ದಲಿತ'[ಅಹಿಂದ ಹಾಗೂ ಎಲ್ಲ ಜಾತಿಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ಇನ್ನೂ ರಾಷ್ಟ್ರಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯ ದೊರೆತಿಲ್ಲ.

ರಾಜಕೀಯ ಅಧಿಕಾರದಿಂದ ವಂಚಿತವಾಗಿರುವ ಜಾತಿಗಳನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರದ ಆಗು-ಹೋಗುಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕವಾಗಿ ಸಹಭಾಗಿತ್ವವನ್ನು ಪಡೆಯುವಂತೆ ಮಾಡುವವುದು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿದೆ. ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ಜಾತಿಗಳಗಿರುವ ಬದ್ಧತೆಯನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರಕ್ಕೆ ವರ್ಗಾಯಿಸುವುದರ ಮುಖಾಂತರ 'ಜಾತಿ ವಿನಾಶ' ಸಾಧ್ಯವೆಂಬುದು ಲೋಹಿಯಾ ಅವರ ಧೋರಣೆಯಾಗಿತ್ತು. "ಜಾತಿ ಎಂಬುದು ಯಾವುದೇ ನಿಯಮಿತ ಕಂತುಗಳಲ್ಲದ, ಜಗತ್ತಿನ ಅತಿ ದೊಡ್ಡ ವಿಮೆಯಾಗಿದೆ. ಏನೆಲ್ಲ ವಿಫಲವಾದರೂ ಒಗ್ಗಟ್ಟಂತೂ ಅಲ್ಲದೆ ಎಂದು ಲೋಹಿಯಾ ಅವರು ಜಾತಿಯನ್ನು ಒಂದೊಂದು ಸಲ ಇತ್ಯಾತ್ಮಕವಾಗಿಯೂ ಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಜಾತಿಗಳಲ್ಲಿರುವ ಈ ಐಕ್ಯತೆಯ ಗುಣಧರ್ಮವು ಒಟ್ಟಾರೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಐಕ್ಯತೆಗೆ ಅಡ್ಡಿಯಾಗಿದೆ.

ಲೋಹಿಯಾ ಅವರ ಚಿಂತನೆಯು ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ವಿರೋಧವನ್ನು ಮೂರು ಬಗೆಯ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುತ್ತದೆ. ಮೊದಲನೆಯದು – ಮಾತಿನ ನೆಲೆಯ ವಿರೋಧ. ಈ ನೆಲೆಯ ವಿರೋಧವು ಜಾತಿಯನ್ನು ಉಗ್ರವಾಗಿ ಖಂಡಿಸುತ್ತಲೇ ಜಾತಿಯ ಸಂರಚನೆಯನ್ನು ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ಉಳಿಸುವಂತಹದ್ದು. ಈ ಮಾದರಿ ಜಾತಿಯನ್ನು ಸಾಮಾಜಿಕ ಪೀಡೆ ಎಂದು ದೂಷಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅಷ್ಟೇ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಜಾತಿಯನ್ನು ನಾಶಮಾಡಲು ಅಡಿ ಇಟ್ಟವರನ್ನು ಅದು ಖಂಡಿಸುತ್ತದೆ. ಜೀವನ ಮಟ್ಟದ ಸುಧಾರಣೆ ಮತ್ತು ಸಮಾನ ಅವಕಾಶಗಳು ಜಾತಿ ಪದ್ಧತಿಯ ಪರಿಹಾರೋಪಾಯಗಳೆಂದು ಇದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತದೆ. ಎರಡನೆಯದು-ಕೆಳಮಟ್ಟದ ಹಾಗೂ ಮಿಶ್ರವಾದ ವಿರೋಧ, ಅಂದರೆ ಜಾತಿ ಶ್ರೇಣೀಕರಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಕೆಳ ಜಾತಿಗಳನ್ನು ಅದರಲ್ಲೂ ದಮನಿತ ಜಾತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿದೆ. ಜಾತಿ ವಿರುದ್ಧದ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರ ಹೋರಾಟವು ಈ ಮಾದರಿಗೆ ಸೇರುವಂತಹದ್ದು. ಮೂರನೆಯದು- ನಿಜವಾದ ವಿರೋಧ. ಅಂದರೆ ವ್ಯಕ್ತಿ ಯಾವುದೇ ಜಾತಿ ವರ್ಗ ಮತಗಳಿಗೂ ಸೇರಿದ್ದರೂ ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ವಿರುದ್ಧ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿ ಹೋರಾಟ ನಡೆಸುವುದು. ಲೋಹಿಯಾ ಅವರು ಈ ಮಾದರಿಗೆ ಸೇರುವ ಚಿಂತಕರು.

ಪರಮಾರ್ಶ ಗ್ರಂಥಗಳು

೧. ಜಾತಿ ಪದ್ಧತಿ –ಡಾ. ರಾಮಮನೋಹರ ಲೋಹಿಯಾ, ಅನುವಾದ : ಹಸನ್ ನಹಿಂ ಸುರುಕೋಡ್, ಲಂಕೇಶ್ ಪ್ರಕಾಶನ ಬೆಂಗಳೂರು ೧೯೮೬

೨. ಸ್ವಾತಂತ್ರದ ಅಂತರ್ಜಲ – ಡಾ. ರಾಮಮನೋಹರ ಲೋಹಿಯಾ, ಪ್ರಾದಿನಿಧಿಕ ಲೇಖನೆಗಳು. ಸಂ. ಕಾಳೇಗೌಡ ನಾಗವಾರ, ನಟರಾಜ್ ಹುಳಿಯಾರು. ಪ್ರ. ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು ೧೯೯೬

೩. ಹೊಸ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವಕ್ತಾರ – ಲೋಹಿಯಾ – ಮೂಲ ಶಿವಪ್ರಸಾದ್ ಸಿಂಹ ಕನ್ನಡ : ಹಸನ್ ನಹಿಂ ಸುರುಕೋಡ್

೪. ಡಾ. ರಾಮಮನೋಹರ ಲೋಹಿಯಾ ಚಿಂತನೆ – ಸಂ. ನಟರಾಜ್ ಹುಳಿಯಾರು ಪ್ರ. ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಹಂಪಿ.